

Rimbart

Uddrag af:

Ansgars Levned

Oversat af P. A. Fenger

København 1910

Ansgar sendes til Danmark

Derefter hændte det sig, at en vis Kong *Harald [Klak]*, som regerede over en Del af Danmark, blev af andre Konger i samme Land forfulgt med Had og Fjendskab og uddrevet af sit Rige.

Han søgte hans Højhed Kejsers *Ludvig [den Fromme]* paa Haand og bad ham hjælpe sig, at han kunde faa sit Rige igen. Kejseren beholdt ham hos sig og formanede ham baade selv og ved andre til at antage Kristendommen, for at der saaledes kunde være større Fortrolighed imellem dem; og det kristne Folk vilde da komme ham og hans Undersaatter villigere til Hjælp, naar man paa begge Sider dyrkede samme Gud.

Samtidig gengivelse fra 826 af Ludvig den Fromme som miles christianus (Wikipedia Commons)

Endelig fik han ham ved Guds naadige Hjælp omvendt til Troen. Han blev døbt, Kejseren selv holdt ham over Daaben og antog ham til Søn. Da Kejseren nu vilde sende ham hjem igen, for at han ved den Hjælp, han gav ham, kunde indtage

sit Rige, saa begyndte han med Flid at tænke paa, om han ikke kunde finde en hellig og from Mand, der kunde rejse med ham, og som kunde undervise ham og hans Folk i den saliggørende Lære til Bestyrkelse af Troen paa Herren og dens videre Udbredelse.

Fornævnte Kejsers begyndte da ogsaa paa Herredagen at forhandle derom med Præsterne og sine øvrige tro Mænd og udspurgte alle nøje, om de ikke kunde tænke sig nogen, der var baade villig og værdig til at paatage sig en saadan Gerning.

Da de nu alle rystede paa Hovedet og sagde, at de paa ingen Maade vidste nogen, der var saa from, at han for Kristi Skyld vilde paatage sig en saa farlig Udvandring, — saa rejste sig den ærværdige *Vale*, som dengang var Abbed i Eders Kloster, og sagde til Kejseren, at han vidste dog i sit Kloster en Munk, som brændte af stor Iver for den guddommelige Tro og gerne vilde lide meget for Guds Navns Skyld. Han roste baade hans Lære og Levned og sagde, at han var vel skikket til denne Gerning, men føjede dog til, at han ikke vidste, om han var villig til at underkaste sig de Besværligheder, der vare forbundne med denne Udvandring.

Kort at fortælle: paa Kejsers Befaling bliver han kaldt til Hove. Abbeden baade meddelte ham, hvad der var forhandlet og sagt, og forestillede ham, hvad det var, han kaldedes til. Han svarede, at han var beredt til at tjene Gud i alt, hvad der paalagdes ham som en Lydighedspligt.

Han blev saa fremstillet for hans Majestæt, og da denne spurgte ham, om han for Guds Navns Skyld vilde følges med Harald for at prædike Evangeliet for de danske Folkefærd, svarede han med Fasthed: Ja! det vilde han. Og da Abbeden ogsaa kom med den Bemærkning, at han paa ingen Maade vilde paalægge ham denne Byrde som en Befaling, men dersom han gjorde det af eget fri Valg, saa var det ham kært, og saa gav han ham i Kraft af sin Myndighed Tilladelse dertil, saa svarede han, at han vilde alligevel og skulde udføre det i alle Maader.

Da han nu sagde det aabenbarlig, og det var blevet vitterligt for alle, som hørte til Abbedens Omgangskreds, begyndte mange at undre sig over, at han vilde gøre et saa daarligt Bytte: at han nemlig vilde forlade sit Fædreneland og sine Paarørende og de Brødre, med hvilke han var opdraget og som holdt saa inderlig af ham, og i det Sted søge hen til fremmede Folkefærd og leve blandt ubekendte og Barbarer. Det var der mange, som lastede ham for og angreb ham med Bebrejdelser, og nogle stræbte at kalde ham tilbage fra sit Forsæt; men den Guds Mand forblev urokkelig ved det, han én Gang havde besluttet. Og naar saa Abbeden Dag efter Dag gik til Slottet, sad han hjemme, omgikkes ikke med nogen og udvalgte sig et ensomt Sted i en Vingaard, som laa tæt ved, og anvendte Tiden til Bøn og Læsning.

Der var den Gang ogsaa hos Abbeden en Broder fra Eders Kloster ved Navn *Autbert*. Da han saa, at Ansgar var meget bekymret og bedrøvet, og daglig sad dér i Enrum og ikke omgikkes eller talte med nogen, begyndte han at faa Medlidenhed med ham, og en Dag ilede han til det Sted, hvor han sad alene i ovennævnte Vingaard, og begyndte at spørge ham, om han da virkelig vilde paatage sig den Udvandring.

Han, som formodede, at han ikke spurgte saaledes af Deltagelse, men snarere som en Skelm, svarede: "Hvad kommer det Jer ved? forstyr ikke mit Sind ved en saadan Fritten!" Men han forsikrede, at der ingenlunde laa nogen Svig bagved, men at han kun vilde vide med Vished, om han havde i Sinde at blive ved sit Forsæt.

Da takkede han ham for hans Velvilje og svarede: "Man spurgte mig, om jeg for Guds Navns Skyld vilde drage til Hedningefolk for at prædike Kristi Evangelium. Dette Forslag vovede jeg ingenlunde at sige nej til, ja jeg ønsker af al Magt, at der maa gives mig Kraft til denne Vandring, og at ingen maa kunne rokke mit Sind fra dette mit Forsæt!" Da svarede ovennævnte Broder ham: "Ja saa kan jeg aldrig nænne, at du skal gaa alene; men jeg ønsker for Guds Kærligheds Skyld at drage med

dig, — kun at du kan skaffe mig Abbedens Tilladelse !"

Saa sluttede de da denne hellige Pagt med hinanden, og da Abbeden vendte tilbage, gik han til ham og lod ham vide, at han havde fundet en Stalbroder, som af fri Vilje vilde være hans Ledsager paa denne Rejse.

Abbeden spurgte ham da, hvem det var, og han nævnede Broder Autbert, studsede han derover som over et stort Under, da han aldrig havde troet, at han, som var af adelig Slægt i denne Verden og den Gang var hans fortrolige og efter ham selv havde mest at sige i hans Hus, kunde faa det i Sinde. Dog lod han ham kalde og spurgte ham ad; han svarede, at han ingenlunde kunde nænne, at Ansgar skulde gaa alene, men for Kristi Navns Skyld vilde han være ham til Trøst og Hjælp, naar det skete med hans og Brødrenes Minde. Hr. Abbeden svarede, at hans Tilladelse skulde han faa, naar denne Udvandring var efter hans eget fri Valg. Dog kunde han ikke anvise dem nogen af sit Tyende til at følge med for at opvarte og tjene dem, uden de kunde faa en eller anden til godvillig at gaa med dem.

Det gjorde den ærværdige Abbed ikke af Mangel paa Velvilje, men fordi det ogsaa paa den Tid blev anset for afskyeligt og uretfærdigt at tvinge nogen mod sin Vilje til at leve blandt Hedninger.

Ansgars rejse til Danmark

erefter blev de saa begge førte for Kejseren. Han glædede sig over deres Vilje og Lyst og gav dem Kirketøj, Kister, Telte, og hvad de ellers kunde trænge til, eller som syntes nødvendigt paa saa lang en Rejse. Han bød dem at drage med ovennævnte Harald og paalagde dem især at sørge for hans Tro, og ved gudelig Formaning stadig at styrke ham og hans Mænd, som var døbt med ham, at de ikke ved Djævelens Tilskyndelse skulde falde tilbage til deres forrige Vildfarelser. Tillige skulde de ved

Ordets Prædiken flittig formane ogsaa andre til at antage den kristelige Tro.

Dermed lod Kejseren dem fare. De havde ingen Følgesvend, som kunde give dem en Haandsrækning, eftersom der ingen var af Abbedens Tyende, der frivillig vilde rejse med dem, og han ikke vilde nøde nogen dertil imod deres Vilje. Selv Harald, til hvem de havde været anbefalede, var endnu raa og ny i Troen og forstod ikke, hvorledes man burde behandle Præster. Ej heller hans Folk, som den Gang vare nyomvendte og ganske anderledes opdragne, brød sig stort om dem. Saa begyndte de da denne Rejse med Møje og Besvær og kom til *Køln*. Der havde den Gang hans Højærværdighed Erkebiskop *Hadebold* sit Sæde. Han mærkede nok, hvad de trængte til, og gav dem et ypperligt Fartøj, hvori de kunde tage deres Gods om Bord, og hvori der var to Ruf, meget hyggelig indrettede.

Da ovennævnte Harald saa det, fik han Lyst til at blive hos dem paa det samme Fartøj, saa at han tog Ophold i det ene Ruf og de i det andet. Saaledes begyndte Fortrolighed og Velvilje at vokse mellem dem, og fra nu af viste Kongens Folk dem al den Omhyggelighed og Tjeneste, de kunde. Ved *Dorstad* steg de i Land, og gennem Frisernes Egne kom de til Danmark

Men fordi Kong Harald undertiden ikke kunde blive med Fred i sit Rige, saa gav ovennævnte Kejser ham et Len hinsides Elben, for at han kunde ty derhen, dersom det maaske blev nødvendigt for ham. De ovennævnte Guds Tjenere, der skulde være, hvor han var, havde saaledes deres Opholdssted snart imellem Kristne, snart imellem Hedninger. De begyndte at trænge paa med Guds Ord og bevæge, hvem de kunde, til at betræde Sandhedens Vej. Mange blev ogsaa ved deres Levned og Lære omvendte til Troen, og deres Antal voksede Dag for Dag, som lode sig frelse i Herren.

Drevne af guddommelig Kærlighed til at udbrede deres hellige Gudsdyrkelse begyndte de ogsaa med Flid at opspørge Drengene, som de kunde faa til Købs, og opdrage dem til Guds Tjeneste.

Ovennævnte Harald betroede dem ogsaa nogle af sine, som de skulde drage Omsorg for og oplære. Og saaledes skete det, at de i kort Tid der fik en Skole oprettet paa 12 eller flere Drengene. De skaffede sig ogsaa, her og der fra, andre Tjenere og Medhjælpere, og Rygtet om dem og deres Fromhed begyndte under Guds Velsignelse at vokse og bære Frugt.

Ansgar prædiker (Louis Moe, 1898)

Da de saaledes et Par Aar eller længer havde været sysselsatte med dette hellige Forehavende, hændte det sig, at nysnævnte Broder *Autbert* fik en tung og besværlig Sygdom. Derfor blev han flyttet derfra til Ny Korvej, og da hans Kræfter sank Dag for Dag, døde han der, som vi tro, en salig Død ved Paaske Tid, saaledes som det i Forvejen havde været ham aabenbaret af Herren.

Missionen til Danmark genoptages

Saa snart vor Fader havde overtaget Bremer-Stiftet og saaledes allerede dengang havde Raad til at give noget bort, begyndte han paa ny i sin inderste Sjæl at brænde af Begærlighed efter i Danmark at arbejde, hvad han kunde, for Kristi Navns Skyld.

Derfor besøgte han jævnlig Haarik, som dengang var Enehersker i Danmarks Rige, og søgte ved

Foræring og ved at bevise ham alle de Tjenester, han kunde, at gøre sig gode Venner med ham, for med hans Tilladelse at kunne faa Magt til at udføre Prædikeemhedet i hans Rige. Thi alt imellem sendtes han til ham i kongeligt Ærende og udførte med Iver og Troskab, hvad der hørte til Fred og Forbund, og til Nytte for begge Riger.

Derved lærte ovennævnte Kong Haarik den, hellige Mands Troskab og Retskaffenhed at kende, begyndte højlig at elske og ære ham, betjente sig gerne af hans Raad og fik saadan Fortrolighed til ham i alle Ting, at han endog lod ham være med, naar han i Løndom forhandlede med sine Raadgivere om Rigets Anliggender. Ja skulde der sluttes noget Forbund mellem Folket i dette Land, nemlig Saksen, og hans Rige, vilde han ikke, at det skulde stadfæstes uden paa hans Ord; thi det, sagde han, kunde han ganske stole paa, hvad han baade kaldte godt og lovede for.

Da han saaledes havde vundet hans Fortrolighed, begyndte han ogsaa at overtale ham til at blive en kristen. Kongen hørte ogsaa villig paa alt hvad han fortalte ham af den hellige Skrift, og gav det den Ros, at det var meget godt og i Sandhed gavnligt, og sagde, at han glædede sig meget derved, og at han gerne vilde vinde Kristi Yndest. I Følge dette ønske begyndte vor hellige Fader rent ud at raade ham at bevise den Herre Kristus den Villighed, hvad der vilde være ham allerkærest, nemlig at tillade, at en Kirke blev bygget i hans Rige, hvor en Præst til enhver Tid kunde være til Stede og udstrø Guds Ords Sæd og meddele Daaben til enhver, som vilde tage derimod.

Det indrømmede han med stor Beredvillighed og Glæde; og i en Søstad i hans Rige, som var meget skikket dertil og ligger nær ved disse Egne (Slesvig er dens Navn), hvor Købmænd kom sammen fra alle Kanter, tillod han ham at bygge en Kirke, indrømmede ham et Sted, hvor Præsten kunde bo, og gav tillige den Tilladelse: at hvem i hans Rige der vilde, maatte blive en kristen.

Da vor Herre og Biskop havde faaet denne Tilladelse, satte han straks i Værk, hvad han længe havde ønsket: han byggede der en Kirke til den hellige Guds Moder Marias Ære og indsatte der en Præst; og nu begyndte Guds Naade paa dette Sted at vokse og bære Frugt. Thi der var alt tilforn mange kristne, som havde været døbte enten i Dorstad eller i Hamborg. — blandt dem var nogle af de fornemste i samme By — og de vare glade ved, at der gaves deri Lejlighed til at udøve deres kristne Gudsdyrkelse.

Hedebyklokken i Hedebymuseet

Mange andre, baade Mænd og Kvinder, fulgte deres Eksempel, forlode den overtroiske Afgudstjeneste, omvendte sig til Troen paa Herren og bleve døbte. Og der blev en stor Glæde paa det Sted saa at endog Mennesker af dette Folkefærd (Sakserne) uden al Frygt, hvad før ikke lod sig gøre, og Købmænd baade herfra og fra Dorstad frit søgte til samme By, og det gav Anledning til, at der blev Overflødhighed paa alt godt.

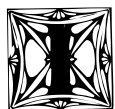
Og medens mange, som der vare døbte, levede længe efter, var der en utallig Mængde, som i

deres hvide Daabsdragt derfra steg op til det himmelske Rige; thi de lod sig villig korse for at blive Lærlinge, hvorved de fik Lov til at gaa ind i Kirken og være til Stede ved de hellige landlinger, men de opsatte dog at annamme Daaben, idet de tænkte, det var bedst at blive døbt ved deres Livs Ende, for at de, rensede ved Salighedens Bad, kunde rene og ubesmittede Uden noget Ophold gaa ind gennem det evige Livs Døre.

Der var ogsaa mange syge hos dem, som naar de saa, at de forgæves havde ofret til Afguderne deres Frelse og vare opgivne af deres nærmeste tog deres Tilflugt til Guds Barmhertighed og lovede, at de vilde blive kristne, og som, naar de havde ladet Præsten hente og havde modtaget Daabens Naade, straks blev helbredede af den algode Gud.

Saaledes voksede paa dette Sted Guds forbarmende Naade, og en Mængde af Folket blev omvendt til Troen paa Herren.

Den danske kirke vokser trods trængsler

midlertid skete det ved Guds Dom, at ovennævnte Kong *Haarik* blev anfaldet af Vikinger, da nogle af hans Slægtninge vilde indtage hans Rige, og at han fik sit Banesaar. Med ham faldt ligeledes for Sværdet alle de Høvdinge i Landet, som før regnedes blandt Biskoppens fortrolige Venner.

Da saa sidenefter *Haarik den unge* var bleven Konge efter ham, var der nogle af de fornemme, han dengang havde om sig, og som havde været temmelig ukendte for Biskoppen, der begyndte at overtale ham til, at den Kirke, som var opbygget hos dem, skulde brydes ned, og den kristelige Gudsdyrkelse, som var kommet op der, skulde udryddes. De sagde, at deres Guder var vrede paa dem, og at derfor havde alle disse Ulykker ramt dem, fordi de havde optaget en anden og fremmed Guds Dykkelse hos dem.

Af den Aarsag var det, at Greven i ovennævnte By, *Slesvig* nemlig, — han hed *Hove* — som især var en Modstander af denne Gudsdyrkelse, ophidsede Kongen til at udrydde den kristelige Tro. Han lod Kirken, som var bygget der, lukke og forbød sammesteds Udøvelsen af den kristelige Gudsdyrkelse. Derfor var det ogsaa, at Præsten, som var der til Stede, tvungen af den bitre Forfølgelse drog tilbage derfra.

Herover var Biskoppen bleven meget bekymret og overmaade bedrøvet, fordi han dengang ingen af de Venner havde hos *Haarik* den unge, som han før ved rige Gaver havde gjort sig forbundne, og ved hvem han kunde faa Konger til at rette sig efter Herrens Vilje. Da han derfor savnede menneskelig Hjælp, tog han, som han plejede, sin Tilflugt til den guddommelige. Og hans Haab slog ham ikke fejl; Herren trøstede ham nemlig med en aandelig Trøst i Sjælen, og han blev ganske vis paa, at det paa ingen Maade skulde gaa efter Kristi Fjenders Agt, og den Tro, som der havde faaet Indgang, gaa til Grunde.

Hvad Herren saaledes lod ham forstaa, gik ikke længe efter i Opfyldelse. Thi da han for denne Aarsags Skyld havde i Sinde at rejse til ovennævnte Konge, kom Herrens Naade ham i Forkøbet. Samme Konge forjog først nysnævnte Greve fra den omtalte By, saa at han aldrig mere kunde komme tilbage i hans Yndest, og sendte derefter af sig selv til Biskoppen sit Sendebud med det Ærende at bede ham, at han vilde sende sin Præst tilbage til hans egen Kirke, og forsikre ham, at han ikke mindre end *Haarik* den gamle ønskede at gøre sig værdig til Kristi Gunst og Biskoppens Venskab.

Og da derefter vor ærværdige Hyrde selv havde faaet Adgang til Kongen med Bistand af den berømmelige Grev *Burkard*, (som ogsaa før hos *Haarik* den gamle havde været ham til Hjælp i alle Ting, og som formaaede meget hos begge Konger, fordi han var deres nærpaarørende), blev han modtaget med saa stor Naade af *Haarik* den unge, at denne straks tilstod ham alt, hvad hans Formand havde tilladt, maatte ske i hans Rige til Kristendommens Tarv. Ja, han gav endog sit

Samtykke til, — hvad der før syntes Hedningerne en Vederstyggelighed, at der maatte være en Klokke i Kirken. Ligeledes skænkede han i en anden By i sit Rige, som hed *Ribe*, en Grund, hvorpaa en Kirke kunde bygges, og gav af sin kongelige Magt Tilladelse til, at en Præst dér maatte have stadigt Ophold